

Hans Kreisel
VD
Telefon 0910-77 25 01

Regeringskansliet Miljö- och
energidepartementet
m.registrator@regeringskansliet.se

Skellefteå Krafts remissvar på SOU 2017:2, Kraftsamling för framtidens energi

Härmed inkommer Skellefteå Kraft med ett remissyttrande över SOU 2017:2 Kraftsamling för framtidens energi ("utredningen").

Om oss

Vi är en av Sveriges största kraftproducenter. Med en bas av vattenkraft producerar och levererar vi el till företag och privatpersoner över hela Sverige. Den kraft vi skapar måste tillgodose dagens behov av energi utan att äventyra framtidens resurser. Därför investerar vi stort i förnybar energi, med målet att vår egen energiproduktion ska vara 100 procent hållbar. Vidderna och älvarna i Västerbotten, Norrbotten och Jämtland är hjärtat i vår energiproduktion. En övervägande majoritet av vår energi är inte bara förnybar utan också producerad i vår hemregion i norra Sverige. Vi är Sveriges näst största vindkraftägare, den femte största vattenkraftägaren och vi har även egna produktionsanläggningar för bioenergi samt äger en del av Forsmark kärnkraftverk. Vattenkraften kommer i huvudsak från Skellefteälven, men även från Ume-, Indals- och Piteälven samt några mindre vattendrag i området. I Skellefteå, Lycksele och Malå finns våra största egna anläggningar för bioenergi. I vår koncern ingår även Skellefteå Kraft Elnät med nästan 11 000 kilometer elnät inom kommunerna Skellefteå, Norsjö, Malå och Robertsfors samt inom delar av Vindeln, Arvidsjaur, Piteå och Lycksele.

Inledning och sammanfattning

Skellefteå Kraft tillstyrker utredningens förslag i stort, men har synpunkter i vissa delar. Den blocköverskridande överenskommelse om energipolitiken som slutits mellan fem riksdagspartier var nödvändig och välkomnas av Skellefteå Kraft. Vi ser därför även positivt på det parlamentariska stödet för utredningens betänkande, baserad på denna överenskommelse. Långsiktighet är avgörande för att skapa stabila spelregler inom energipolitiken, och brett politiskt stöd ger förutsättningar för detta. Förutsägbarhet och långsiktighet är avgörande om kraftproducenter och elnätsaktörer ska våga investera i förnybar energi.

Vi noterar att regeringen i första hand efterfrågar synpunkter på utredningens förslag. Vi har valt att lämna synpunkter både på utredningens förslag och på utredningens bedömningar. Flera av dessa är av avgörande betydelse för den framtida energipolitiken och där det finns viktiga aspekter som utredningen ej tagit hänsyn till, anser vi att det är av stor vikt att regeringskansliet får ta del av Skellefteå Krafts bedömningar och inspel även i detta skede.

Våra synpunkter på utredningsförslaget kan sammanfattas som följande:

- **Vi välkomnar att utredningen föreslår ett ökat effektuttag ur vattenkraften** och har från Skellefteå Krafts sida kunnat visa att ett ökat sådant ur befintlig vattenkraft är möjligt, men vill poängtera gentemot regeringen inför det fortsatta arbetet att detta förutsätter förändringar i tillståndsprövningsprocessen för vattenkraften, en översyn över transmissionstarifferna samt förstärkningar av stamnäten.
- **Vi tillstyrker sänkningen av fastighetsskatten på vattenkraft** vilket möjliggör fortsatt drift av nuvarande vattenkraftverksamhet och finansiering av den partsdiskuterade fondlösningen.
- Vi förväntar oss av regeringen och av partierna som står bakom energiöverenskommelsen att de återkommer i frågan om **avvägningen mellan klimat och lokalmiljö i fråga om vattenkraftens förutsättningar**. Det behövs en politisk överenskommelse som långsiktigt klarlägger hur avvägningar mellan olika intressen ska genomföras; exempelvis mellan att värna lokalmiljön och intresset av att värna vattenkraftens viktiga roll i energisystemet. Utredningen bör därför kompletteras i dessa delar.
- **Ökad överföringskapacitet:** Skellefteå Kraft anser det prioriterat att Sverige bygger bort flaskhalsarna i stamnäten så att strukturen med fyra elområden försvinner. Stamnätet ska inte begränsa förmågan att överföra effekt från produktion till konsumtion.
- **Elmarknadens utveckling och marknadsdesignsfrågor:** Skellefteå Kraft anser att utredningens förslag inte är tillräckliga för att skapa lönsamma investeringar i ny kapacitet i den omfattning som krävs för att nå målen.
- **Vi tillstyrker förslaget om att elcertifikatsystemet ska förlängas och utökas med 18 TWh till 2030.** Vi stödjer även utformningen med en baktung kvotkurva, men vi önskar fler förändringar av det nuvarande systemet, till exempel tätare kontrollstationer, ökad transparens i systemet och en teknikutvecklingskvot
- Utredningen tillika den senaste forskningspropositionen talar väl om energiforskning och möjligheten att exportera svenska energilösningar. Därför bör regeringen **utreda hur kommunallagen förhindrar export av hållbara energieffektiva lösningar.**

Nedan följer våra synpunkter på olika delar av utredningen. Dispositionen följer utredningens.

7.2.1 Energipolitiska mål

Övergripande

Målet om 100 procent förnybar elproduktion till 2040 ligger i linje med Skellefteå Krafts bedömningar om utvecklingen framöver. Vår egen elproduktion är redan nästan helt förnybar och består i huvudsak av vattenkraft och vindkraft. Vi ställer oss bakom målet om 100 procent förnybar elproduktion 2040. Om målet ska kunna uppnås är det dock av stor vikt att nuvarande och kommande regeringar skapar rätt förutsättningar för att investera i både elproduktion och i elnäten.

7.2.2 Förnybar energi

Övergripande

Skellefteå Kraft ställer sig bakom förslaget att elcertifikatsystemet ska förlängas och utökas med 18 TWh till 2030. En rad förändringar behöver dock genomföras, vilka specificeras nedan.

Skellefteå Kraft motsätter sig förslaget att slopa anslutningsavgifterna till stamnätet för havsbaserad vindkraft. Det är mer hållbart och kostnadseffektivt för hela samhället att bygga ut den landbaserade vindkraften och vattenkraften i norr, samt att bygga ut stamnäten, istället för att införa omfattande översubventioner för en utbyggnad av den havsbaserade vindkraften.

Skellefteå Kraft ställer sig bakom förslaget att vattenkraften ska utnyttjas effektivt och effektuttaget ökas. En effekthöjning är möjlig, men kräver incitament för investeringar och att systemmässiga hinder avlägsnas.

Specifika synpunkter

Baktung kvotkurva (s. 283-284)

Skellefteå Kraft ställer sig bakom utformningen av kvotkurvan, där kvothöjningarna påbörjas först 2022 när Norge lämnat systemet. En baktung kurva ger dessutom signalen till marknaden att inte överinvestera på kort sikt. Samtidigt innebär målet om 18 TWh en tydlig signal till marknaden att fortsätta investera i ny förnybar kraft. För att förbättra elcertifikatsystemets marknadsfunktion behöver dock en rad förändringar genomföras.

Tätare kontrollstationer (kompletterande synpunkt angående elcertifikatsystemet, s. 283-284)

Myndigheternas roll är att med rätt tidsintervall se till att marknaden är i balans: att hitta rätt förhållande mellan utbud och efterfrågan. Skellefteå Kraft anser att tidpunkten för kontrollstationerna behöver ses över. Vi föreslår att det antingen införs en möjlighet att göra kontrollstationer vid behov eller att kontrollstationer sker med tätare intervall, för att snabbare kunna justera kvotplikten och därmed öka möjligheten att hålla elcertifikatsystemet i balans.

Ökad transparens (kompletterande synpunkt angående elcertifikatsystemet, s. 283-284)

För att kunna fatta investeringsbeslut på säkrare grunder, vore det en fördel om certifikatsystemet gjordes mer transparent. Inför investeringsbeslut vore det gynnsamt att känna till vilka energiproducerande projekt som är på väg in i systemet.

Inga certifikat om elpriset blir noll eller lägre (kompletterande synpunkt angående elcertifikatsystemet, s. 283-284)

När elpriset går under noll ska inga elcertifikat delas ut, då det skulle kunna försämra kraftbalansen genom att produktion sker trots att behov inte föreligger.

Stäng systemet när det är fullt (kompletterande synpunkt angående elcertifikatsystemet, s. 283-284)

En förlängning av elcertifikatsystemet skapar förutsägbarhet utifrån att investerarna vet att de får elcertifikat. Däremot är det osäkert vad de blir värda. Om kvotkurvan inte speglar utbudet blir priset för lågt. Ett sätt att hålla systemet i balans kunde vara att sätta ett mål om

volym (18 TWh) i stället för i tid (2030). Myndigheten får inte lämna förhandsbesked när systemet är fullt. Detta innebär att marknaden kan följa utvecklingen och måluppfyllelsen. Risken, som finns i dagens system, är att tidigare investerare straffas genom allt för låga certifikatspriser minskas. Producenten ska kunna erhålla förhandsbesked angående bedömningar huruvida det finns plats för ytterligare produktion eller inte. Förhandsbeskedet i sig utgör ingen utfästelse, utan producenten kan först tillsäkra sig rätten till elcertifikat vid anmälan om driftsatt anläggning.

Inför en teknikutvecklingskvot (kompletterande synpunkt angående elcertifikatsystemet, s. 283-284)

I förslaget från Energimyndigheten står det att sjunkande produktionskostnader över tid är något som bör hanteras av marknaden. Skellefteå Kraft ställer sig bakom detta förslag, men ser också att det i realiteten inte varit möjligt för marknaden att hantera denna risk. För att systemet inte ska bli diskriminerande för de som investerat tidigt, skulle Energimyndigheten kunna få uppdraget att ta reda på hur kostnadsutvecklingen för olika teknologier sett ut samt utifrån detta justera mängden certifikat som delas ut. Beräkningen bör bygga på att tidigare investerare får högre andel certifikat per producerad enhet än senare gjorda investeringar. Detta skulle skapa ett överskott av certifikat, som man kan justera genom ändrad kvotplikt och därmed jämna ut skillnaderna mellan ny och gammal teknik. Förutsättningarna för aktörerna skulle härigenom bli tydligare.

Elcertifikatsystemets påverkan på vattenkraften när det förlängs och utökas (kompletterande synpunkt angående elcertifikatsystemet, s. 283-284)

Förslagen med en utökning av elcertifikatsystemet och stöd till havsbaserad vindkraft medför att investeringsutrymmet kraftigt försämras, i många fall helt upphör för vattenkraftanläggningar. Risken för långvarigt mycket låga energipriser uppstår när systemet tillförs stora volymer förnybar produktion samtidigt som andra produktionsformer sannolikt finns kvar i drift. Vi föreslår därför att en utökning av ambitionerna kopplas ihop med genomförandet av ökad transmissionsförmåga, både inom Sverige och för export.

Se över elcertifikatsystemet på sikt (kompletterande synpunkt angående elcertifikatsystemet, s. 283-284)

Skellefteå Kraft upplever att fokus har flyttats från det ursprungliga syftet med elcertifikatsystemet, vilket var att ersätta fossileldad elproduktion med ny förnybar sådan. Det var alltså från början fråga om konkreta miljömål för att minska utsläppen av växthusgaser från elproduktionen. Idag är Sveriges utsläpp av växthusgaser inom energisektorn mycket små. Den största utmaningen är istället hur vi ska ersätta kärnkraften när denna så småningom avvecklas. Skellefteå Kraft menar att på längre sikt är inte elcertifikatsystemet - i dess nuvarande utformning - lämpligt som styrmedel för att möta denna systemutmaning, då systemet helt saknar en effektkomponent. Vi vill med detta remissvar påtala för regeringen att en sådan översyn och förändring av elcertifikatsystemet bör ske framöver.

Havsbaserad vindkraft (s. 284)

Det blir mer kostnadseffektivt och hållbart för hela samhället att bygga ut den landbaserade vindkraften och vattenkraften i norr samt stamnäten, istället för att översubventionera en utbyggnad av havsbaserad vindkraft i söder.

Vi på Skellefteå Kraft motsätter oss inte den havsbaserade vindkraften i sig. Dock ser vi att det finns flera sätt att producera energi i Sverige som är betydligt mer kostnadseffektiva än en den havsbaserade vindkraften, så som landbaserad vindkraft och vattenkraft. För att den havsbaserade vindkraften ska bli ett reellt alternativ måste investeringskostnaden bli

lägre, och den måste stå på egna ben för att klara konkurrensen mot andra förnybara tekniker. Vi tror på teknikneutrala och kostnadseffektiva styrmedel för att stödja en omställning till 100 procent förnybar elproduktion.

Tillståndsfrågor för vindkraft (kompletterande synpunkt)

Enligt Kommittédirektivet skulle etableringshinder och ledtider för att få tillstånd för olika typer av produktionsanläggningar (för vindkraft och överföringskapacitet för den el som produceras där) belysas av Energikommissionen. Detta saknas dock helt i betänkandet.

Ökat effektuttag (s. 284-285)

Nyinvesteringar i vattenkraft är idag inte lönsamma och tillståndsprocesserna tidskrävande och komplicerade. Vår bedömning är att en väl anpassad utbyggnad av vissa älvar är möjlig, men då krävs bland annat att det skapas incitament för kraftverksägare att investera i effektutbyggnader och att systemmässiga hinder avlägsnas. Ett exempel på de senare är nuvarande stamnätstariff som genom sin effektavgift omöjliggör en utbyggnad av de storskaliga norrlandsälvarna, men även en utbyggnad av vindkraften i norra Sverige. Ett annat är fastighetsskatten på vattenkraft. Den tredje utmaningen ligger i dagens låga elpris. En fjärde är kopplad till tillståndsprövningssystemet för förändringar av vattenkraften. En femte är stamnätens begränsningar i nord- sydlig riktning. Om politiken kan lösa dessa utmaningar – eller några av dem – kan vattenkraftägarna leverera en lösning på problemet som uppstår i samband med bortfallet i installerad effekt från de fyra kärnkraftsreaktorerna i Ringhals och Oskarshamn. Med förstärkta stamnät och mer gynnsamma förutsättningar för vattenkraften, kan Sverige byggas ihop till en väl fungerande elmarknad med norra Sverige som det gröna batteriet.

Genom att anpassa dagens vattenkraftsanläggningar till förutsättningar i respektive älvsystem, kan vi öka effekten för att möta framtidens utmaningar. Vi på Skellefteå Kraft har granskat våra anläggningar i Skellefteälven och kan konstatera att effekten i älven kan ökas till 1287 MW, vilket motsvarar en ökning hela 37 procent, eller 363 MW jämfört med dagens effekt. Skellefteälven är med stor sannolikhet inte unik i detta avseende, utan det bör finnas liknande effektpotential i övriga älvar som redan har storskalig vattenkraftproduktion. Om vi applicerar exemplet från Skellefteälven är vår försiktiga bedömning att det skulle kunna tillföras ytterligare 3000- 4000 MW i Sveriges övriga redan reglerade älvar. Dessa effektiviseringsåtgärder kan genomföras utan att de fyra nationalälvarna tas i anspråk och med en begränsat negativ inverkan på djurliv och rekreation.

Strategi för elektrifiering (kompletterande förslag gällande förnybar energi)

Vi ansluter oss till Energiföretagens förslag om att regeringen bör komplettera strategin om Sverige som nettoexportör med att utveckla en strategi för ytterligare elektrifiering i samhället så att det "överskott" av el som förväntas öka till följd av utredningens förslag kan tas i bruk

7.2.3 Kärnkraft

Övergripande

Skellefteå Kraft är positiva till utredningens förslag och menar särskilt att slopandet av skatten på termisk effekt ger förutsättningar att klara av utbyggnaden av förnybara alternativ. Detta ger förutsättningar att i framtiden täcka bortfallet av installerad effekt som

uppstår vid stängningen av de fyra kärnkraftsreaktorerna i Ringhals och Oskarshamn, jämfört med en situation där kärnkraften skulle stängas i närtid utan att motsvarande förnybar energiproduktion hunnit byggas upp.

7.2.4 Vattenkraft

Övergripande

Vattenkraften bidrar med planerbar förnybar elproduktion och tillhandahåller både balans- och reglerkraft i elsystemet. Många av de viktiga systemtjänsterna tillhandahålls av vattenkraften och det är mycket positivt att också Energikommisionen påtalar betydelsen av dessa i dagens och framtidens energisystem. Skellefteå Kraft tillstyrker således förslaget att sänka fastighetsskatten, vilket skapar ett utrymme hos elproducenterna att bevara och utveckla dagens vattenkraft.

Utredningen föreslår att vattenkraft ska utvecklas för att leverera effekt och stabilitet i elsystemet i högre grad, med hänvisning till möjligheterna via sänkt fastighetsskatt. Utredningen fastslår även att vattenkraftbranschen fullt ut ska finansiera kostnaderna för att uppnå krav enligt ramdirektivet för vatten (RDV). Det saknas dock en konsekvensanalys av hur ökade ambitioner inom elcertifikatsystemet, i kombination med förbättrade förutsättningar för kärnkraften, påverkar vattenkraften. En sådan konsekvensbeskrivning behöver även ta ställning till hur en gynnsam energi- och effektbalans och hög leveranssäkerhet kan skapas, samt vilka incitament eller systemtjänster som kan ge en rimlig avkastning för önskade effektinvesteringar i vattenkraft.

Det behövs också en politisk överenskommelse som långsiktigt klarlägger hur avvägningar mellan olika intressen ska genomföras; exempelvis mellan lokal miljöhänsyn och klimat samt mellan lokal miljöhänsyn och intresset av att värna vattenkraftens viktiga roll i energisystemet. Vi förväntar oss att den politik som nu fastslagits i utredningen kompletteras i dessa delar.

Med hänsyn till vattenkraftens centrala roll är det viktigt att regeringen särskilt beaktar vattenkraftens långsiktiga förutsättningar när det gäller en fortsatt hög produktion, samt gällande effekthöjningar i befintliga verk. Skellefteå Kraft vill framhålla att investeringsbeslut som går ut på att möjliggöra effekthöjningar och säkerställa en långsiktig drift med moderna miljötillstånd förutsätter att regelsystemet är ändamålsenligt och långsiktigt stabilt, då investeringarnas storlek leder till att de ofta har mycket långa avskrivningstider.

För att öka möjligheterna till ett utökat effektuttag från vattenkraften behöver också dagens transmissionstariffer ses över, eftersom dessa i dagsläget motverkar en sådan utökning.

I linje med energiöverenskommelsen arbetar vi tillsammans med branschen med att ta fram en finansieringslösning för miljötåtgärder som ska ligga inom ramen för den nationella avväggningsplanen.

Specifika synpunkter

Fastighetsskatten på vattenkraft sänks (s. 290 och 293)

Sänkt fastighetsskatt medger fortsatt drift och vidmakthållande av nuvarande vattenkraftverksamhet samt finansiering av miljöåtgärder enligt den partsdiskuterade fondlösningen. Skellefteå Kraft tillstyrker därför utredningen i denna del. Det är även viktigt att möjliggöra investeringar i effekthöjande åtgärder i vattenkraften. Förslaget om sänkt fastighetsskatt räcker inte i sig självt som incitament för att genomföra detta.

Vattenkraftens utbyggnad genom effekthöjning i befintliga verk (s. 290-293)

Energikommisionen gör bedömningen att ett mer effektivt nyttjande av vattenkraft kan öka effektuttaget. Skellefteå Kraft vill här påpeka att dagens transmissionstariffer i själva verket motverkar ett ökat effektuttag. I flera fall optimeras elproduktionsanläggningar mot tariffen och inte mot installerad effekt. Utformandet av stamnätstariffen för nätanslutning vid effektutbyggnad ska inte hämma utbyggnad i elområde 1 och 2. Då dagens transmissionstariffer motverkar en ökad effektutbyggnad av vattenkraften, föreslår Skellefteå Kraft att EI får ett brett uppdrag att utreda transmissionstariffernas påverkan på investeringar och drift av elproduktionsanläggningar.

Dagens tillståndsförfarande medger inte heller effektivisering av vattenkraft inom det befintliga tillståndet. Tillståndsförnyelse föregås av långdragna juridiska processer, även för de allra minsta effekthöjningarna. I dag åtgår i vart fall tre år, inte sällan längre tid, från samråd till lagakraftvunnen dom i miljömål. Det behövs därför även en effektivisering av tillståndprocesserna. Som åtgärd för att förkorta tiden för tillståndprocessen, föreslår Skellefteå Kraft att regeringen i regleringsbrev till länsstyrelserna, Kammarkollegiet, naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten m.fl. ger instruktionen att den behandlande myndigheten ska framföra alla relevanta synpunkter så snart som möjligt under samrådsskedet.

Sverige ska ha moderna miljökrav på vattenkraft men där prövningssystemet inte får bli onödigt administrativt (s. 290-293)

En effektiv och förutsägbar tillståndprocess är nödvändig för att kunna investera i att underhålla, renovera, effektivisera och utveckla vattenkraften, samt för att kunna genomföra miljöförbättrande åtgärder. Det behövs en politisk överenskommelse som långsiktigt klarlägger hur avvägningar mellan olika intressen ska genomföras; exempelvis mellan att värna den lokala närmiljön och intresset av att värna vattenkraftens viktiga roll i energisystemet. Det är viktigt att den politiska överenskommelsen blir styrande för de myndigheter som är involverade i det statliga miljöarbetet kopplat till vattenkraften.

Havs- och vattenmyndigheten och Energimyndighetens nationella strategi för miljöåtgärder i vattenkraften, samt vidareutvecklingen i rapporten "Vattenkraftens reglerbidrag och värde för energisystemet" (ER 2016:11) måste utgöra en grund för en nationell avvägningsplan om utredningens mål om förnybar energiproduktion ska uppnås. Staten bör i enlighet med de två myndigheternas förslag införa en nationell avvägningsplan där hänsyn tas till miljöåtgärdernas påverkan på den befintliga vattenkraftproduktionen och reglerförmågan. Planen behöver vara rättsligt bindande för alla inblandade myndigheter. Planen blir därmed styrande för vattenförvaltningsarbetet för klassificering och normsättning enligt RDV, i tillståndprocesser rörande miljöanpassning och utveckling av vattenkraften. Om inte planen leder till en önskad begränsning, bör det vara möjligt för regeringen att överpröva myndigheternas miljöarbete. Skellefteå Kraft konstaterar även att Svenska kraftnät har en

viktig roll i arbetet och behöver inkluderas i utarbetandet av den nationella avväggningsplanen.

Sverige bör använda den möjlighet till undantag som anges i ramdirektivet för vatten, vilket är att låta merparten av de vatten som berörs av vattenkraft bedömas som kraftigt modifierade vatten (KMV), vilket är helt i linje med ramdirektivet för vattens intentioner.

7.2.5 Småskalig produktion

Övergripande

Skellefteå Kraft delar utredningens bedömning av kommande utveckling av energilagring, småskalig produktion och försäljning, energieffektivisering samt elektrifiering av transporter. Det kommer även fortsättningsvis att behövas anpassningar av lagstiftning och regelverk gentemot den här utvecklingen. Vi ser därför positivt på att utredningen föreslår fortsatt utredning av hur anpassningar och förenklingar ska kunna ske.

Skellefteå Kraft har påbörjat ett antal projekt inom detta område, bland annat inom ramen för ett solprogram. Vi ser ingen motsättning mellan ökad småskalig produktion och de större och medelstora energibolagens verksamhet. Större aktörer kommer även fortsättningsvis att behövas i systemet, i synnerhet då en stor del av den småskaliga produktionen är väderberoende och skapar nya behov av reglerkraft. Skellefteå Kraft väljer att se på framtiden på ett dynamiskt och flexibelt sätt, vilket möjliggör fortsatt stabilitet och nya affärer utifrån vår befintliga infrastruktur.

7.2.6 Användning och energieffektivisering

Övergripande

Skellefteå Kraft har EKL-certifierade energikonsulter som arbetar inom industri, fastighet och offentlig förvaltning. Bedömningen är att det i de allra flesta fallen finns potential för 10-20 procent energieffektivisering.

Skellefteå Kraft menar att det just nu finns bra styrmedel i form av stöd för energikartläggning för små- och medelstora företag, samt genom lagen om energikartläggning i stora företag. Dessvärre utbetalas stödet endast efter uppvisad faktura. Vår bedömning är att fler skulle ta tag i sin energieffektivisering om det fanns en bättre finansieringslösning, alternativt möjlighet att dela upp betalningen på ett lämpligt antal år.

Många fastighetsbolag och offentliga kunder har ett kontinuerligt program för att minska sin energiförbrukning. Utmaningen finns inom industrin (som redan gjort mycket), där konkurrensen gör att energiförbrukningen i takt med sjunkande priser inte får någon uppmärksamhet, då den ekonomiska utväxlingen är begränsad. Vita certifikat, som har diskuterats i många år utan att bli verklighet, kan vara en väg att gå om det skapas med rätt förutsättningar och en enkel hantering.

Den nordiska elmarknaden står inför ett framtida effektproblem. Att möta detta måste ske på flera plan, exempelvis med ändrade beteenden hos privatpersoner, en industri som har ekonomiska incitament samt ett visst tvingande ansvar hos offentliga institutioner och företag. Lagring av el och värme behöver premieras så att detta blir ekonomiskt attraktivt.

I takt med låga elpriser är det troligt att vi kommer att få se en förskjutning från fjärrvärme till elanvändning, främst via värmepumpssystem. Inte minst kommer detta att dominera nyproduktionen av byggnader. Här bedömer Skellefteå Kraft det viktigt att stimulera olika former av ackumulering eller lagring, i kombination med satsningar på exempelvis solceller, effekt- och varvtalsstyrning.

I takt med att fler elbilar lanseras på marknaden bör incitament för laddning premieras när det finns gott om tillgänglig effekt. Likaså bör s.k. V2G, dvs. från elbilen till nätet när effekt saknas.

Specifika synpunkter

Hinder för ökad energieffektivisering (s. 294-295)

Skellefteå Kraft tillstyrker utredningens förslag, i vilket det konstateras att det vore bra att: ” [tillsätta] en utredning för att brett utreda vilka eventuella hinder som kan finnas för att möjliggöra en tjänsteutveckling vad gäller aktiva kunder och effektivisering”.

7.2.7 Överföring

Övergripande

Skellefteå Kraft delar i stort utredningens syn gällande frågor kring överföringskapacitet, reglering och flexibla tariffer och tillstyrker därför utredningen i dessa delar. Överföringskapaciteten inom Sverige bör öka, likväl som överföringskapaciteten mellan Sverige och våra grannländer. Skellefteå Kraft anser att det är prioriterat att Sverige bygger bort flaskhalsarna i stamnäten, så att strukturen med fyra elområden försvinner. Stamnätet ska inte begränsa förmågan att överföra effekt – helst förnybar - från produktion till konsumtion.

Skellefteå Krafts bedömning framöver är att elnätet i ökad utsträckning kommer att fungera som en transportör mellan producent och energilager, när dessa finns på olika fysiska platser. Vi vill också påpeka att infrastruktur och energilager redan finns tillgängligt i Sverige i form av t.ex. vattenmagasin, men att beskattningen bör ses över för att affärsmodellen ska bli gångbar och ges ökade möjligheter att konkurrera med kemiska batterier.

Enligt Skellefteå Krafts bedömning bör funktionskraven på elmätarna läggas in som mål redan inom 2017 för att skynda på upphandling och utrustning av smarta elmätare.

Tillståndprocesserna för anslutning av större produktions- eller konsumtions anläggningar måste bli effektivare. Handläggningstiden för koncession bör inte vara längre än 12 månader, för att ge svensk industri en bra förutsättning i den internationella konkurrensen.

Specifika synpunkter

Nya funktionskrav för elmätare (s. 297 och 299-300)

Nya funktionskrav för elmätare bör vara ett mål från utredningen.. Målet bör vara tidssatt innan 2018 för att snabbt ge nätbolagen möjlighet att upphandla nya elmätare med rätt kravspekifikation.

Handläggningstider för koncession (kompletterande synpunkt angående överföring)

I avsnittet överföring anser Skellefteå Kraft att det bör finnas översyn av tillståndsprocesserna med i bedömningen. I kap 5.3.1 om genomförandetider har man identifierat att handläggningstiden för koncession bedöms vara en flaskhals i förändringsprocessen. Vi delar den uppfattningen och anser att det bör lyftas i kapitel 7, som handlar om förslag och bedömningar.

Uppdrag för att öka investeringarna i överföringskapaciteten (kompletterande synpunkt gällande överföring)

För att kunna öka investeringarna i överföringskapaciteten i stamnätets nord-sydliga riktning, måste detta finnas med i Svenska Kraftnäts nästa nätutvecklingsplan.

Nivån på stamnätstarifferna (kompletterande synpunkt gällande överföring)

Stamnätstariffernas nivåer bör hållas nere, då höjningar av tarifferna skulle försvåra målet om 100 procent förnybart.

7.2.8 Elmarknadens utveckling

Övergripande

Skellefteå Kraft delar utredningens beskrivning gällande att elmarknaden och marknadsdesignen påverkas av en ökad andel förnybar väderberoende energi i Sveriges energimix. Liksom utredningen menar vi att vind- och solkraftens variationer skapar ett ökat behov av upp- och nedreglering av andra elproducenter eller av elanvändare.

Gällande att få de föreslagna målen att hänga ihop med resten av den föreslagna politiken anser vi att utredningens resonemang är bristfälligt. En utfasning av kärnkraften till 2040 förutsätter en massiv utbyggnad av förnybar energiproduktion. En förutsättning för utbyggnaden är i sin tur mycket stora investeringar från energibranschen, både i vind-, sol- och vattenkraft. Vår bedömning är att utredningens förslag inte är tillräckliga för att skapa lönsamma investeringar i ny kapacitet i den omfattning som krävs för att nå de mål som utredningen sätter upp.

Utredningen föreslår att vattenkraft ska utvecklas för att i allt högre grad leverera effekt och stabilitet i elsystemet, med hänvisning till möjligheterna via sänkt fastighetsskatt. Utredningen fastslår även att vattenkraftbranschen fullt ut ska finansiera kostnaderna för att uppnå krav enligt ramdirektivet för vatten. Det saknas dock i nuläget tydliga marknadsförutsättningar för en effektutbyggnad i större skala. De systemtjänster som vattenkraften kan leverera förekommer endast i begränsad skala på dagens marknad. Då elmarknaden till viss del styrs av politiska beslut och inte enbart av marknadskrafter, behövs incitament som säkerställer en rimlig avkastning på önskade effektinvesteringar, för att det ska vara möjligt för branschen att påbörja den effektutbyggnad som vattenkraften kan bidra med.

På längre sikt, när kärnkraften fasats ut, är det vår bedömning att effektutbyggnad i vattenkraft kommer vara lönsam. Problemet är dock att det först är under den senare delen av utfasningen som lönsamheten ökar och att den är beroende av elprisets utveckling. I det läget fungerar marknadsmekanismen i Energy-Onlymodellen. Det finns risk att när Sverige som mest behöver en större effektproduktion kommer den att påbörjas att byggas ut. För att bibehålla en stabil energitillgång under omställningen till det förnybara samhället, krävs åtgärder som gör långsiktigt förnybara effektutbyggnadsåtgärder lönsamma något tidigare. Det skulle göra att Sverige är väl rustat den dagen kärnkraften tjänat ut sin roll. Detta kan uppnås i form av något komplement till Energy-Onlymodellen.

Specifika synpunkter

Avsaknad av konsekvensanalys (kompletterande synpunkt gällande både 7.2.8 elmarknadens utveckling och kapitel 8 konsekvensanalys)

Det saknas konsekvensanalys både av föreslagna lösningar och för möjliga alternativ till hur en framtida elmarknad kan se ut, samt på vilket sätt vattenkraft kan bidra systemmässigt och producenterna samtidigt få en rimlig avkastning.

Införa effekttariffer (kompletterande synpunkt gällande elmarknadens utveckling)

Efterfrågeflexibilitet är en viktig fråga som berörs på ett bra vis av utredningen. Skellefteå Kraft anser dock i detta avseende att utredningen inte når ända fram. Utredningen borde ha föreslagit effekttariffer, då det ska löna sig för kunderna att vara smarta. Detta skulle dessutom ligga i linje med utredningens förslag om ökad efterfrågeflexibilitet.

7.2.9 Forskning

Övergripande

Vi delar utredningens förslag om energiforskningens fokusområden och delar särskilt bilden av att energiforskningen alltmer behöver bli tvärsektoriell och tvärvetenskaplig, för att möta samhällets behov av en tillgänglig, säker, hållbar och energieffektiv energiförsörjning. En fortsatt satsning på demonstrationsprojekt och pilotanläggningar välkomnas då Skellefteå Kraft ser att dessa möjliggör en snabbare utveckling. Vi anser också att Regeringens proposition 2016/17:66 Forskning och innovation på energiområdet för ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet (Riksdagsbeslut 2 mars 2017) fokuserar på rätt saker. Skellefteå Kraft välkomnar ytterligare forskningskapital enligt förslagen i propositionen.

Utredningens slutbetänkande hänvisar till Energiunionens förstärkande och sammanhängande dimensioner och pekar särskilt ut innovation och konkurrenskraft som de viktigaste. Vidare identifieras att satsningar på energiforskning bidrar positivt till sysselsättning, ekonomisk utveckling och export och att Sverige både kan bidra till och dra nytta av internationellt samarbete på energiområdet. Skellefteå Kraft delar den bilden men vill uppmärksamma utredningen på att kommunala energibolag inte har samma förutsättningar till export då begränsningar (principerna) i kommunallagen förhindrar detta. Ellagen och Fjärrvärmelagen ger inte heller stöd för export. Dessa begränsningar omöjliggör i princip att kommunala energibolag som del av det svenska näringslivet kan bidra till tillväxt och export av hållbara energieffektiva lösningar till andra länder. Begränsningarna hämmar dessutom klimatmålen, då hållbara lösningar och kunskap inte

kan exporteras inom ett område där Sverige ligger långt framme, ett område med stor tillväxtpotential för Sverige. Vi föreslår därför att regeringen omgående tillsätter en utredning för att se över begränsningarna i regelverket för kommunala energibolag. En förändring av begränsningarna i kommunallagen skulle också motverka den konkurrenssnedvridning som idag föreligger mellan statliga, börsnoterade och kommunala energibolag och som förhindrar ytterligare utveckling och ekonomisk tillväxt.

Specifika synpunkter

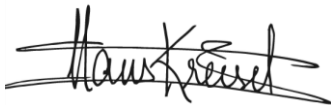
Utredning kring hur kommunallagen förhindrar export av hållbara energieffektiva lösningar

Skellefteå Kraft föreslår att regeringen låter utreda begränsningarna i regelverket för kommunala energibolag. Begränsningar som stoppar möjligheten för kommunalt ägda energibolag att bidra till tillväxt och export av hållbara energieffektiva lösningar till andra länder.

7.2.10 Finansiering

Övergripande

Skellefteå Kraft stödjer finansieringen av den slopade skatten på termisk effekt och sänkningen av fastighetskatten på vattenkraft genom skatteväxling från produktionsledet till konsumtionsledet. Vi är också positiva till att den elintensiva industrin undantas då det möjliggör ett bibehållande av svensk industris internationella konkurrenskraft.

Hans Kreisel
Vd, Skellefteå Kraft AB